

Met een Lemsteraak naar Turkije deel 4

In dit deel sluit schipper Fred Koch zijn lange reis langs de Turkse kust af. Zijn bemanningsleden, dochter Myrte en haar vriend Jef, gaan mee om nog een tocht te maken tussen Dalyan en Göçek. Ze willen in die week zoveel mogelijk zeilen, maar in plaats daarvan zwemmen ze in mooie baaien en bezoeken ze historische plaatsen. Door: Fred Koch

Na een onrustige nacht voor anker achter het eilandje bij Dalyan, hijsen we al vroeg de zeilen en willen de baai van Kizilkuyruk aandoen, 22 zeemijl verderop. Deze baai ligt in het gebied van Skopea, waar eilanden beschutting geven aan een gebied met ruim 25 prachtige ankerbaaien. Er staat weinig wind, Myrte maakt een pannenkoekenontbijt en we doen allerlei klusjes, zoals nieuwe lijnen aan de stootkussens splitsen.

Rond Kaap Kurtoglu krijgen we 12 knopen wind en zeilen met een snelheid van 6 knopen op ons doel af. In de baai van Kizilkuyruk gaan we voor de eerst voor anker met uitstaande lijnen naar de wal. In 12 meter diep water laten

we het anker vallen, maar voordat we de lijnen vast aan de wal hebben, zijn we al tegen een *gulet* aangedreven. Die kunnen gelukkig wel wat hebben. Als eenmaal de twee lijnen naar de wal en 45 meter ankerketting uitstaan liggen we, ondanks de zijwind, als een huis. De *selftailing* lieren achter op het schip komen nu van pas om ons in de juiste positie te lieren. Inderdaad, een prachtige baai met helder zwemwater (het lijkt wel of de schroef in de lucht hangt) met een aangename temperatuur. Alleen op de plek waar een onderwaterbron opwelt, is het water koud. Al snorkelend zie ik dat onze ankerketting een paar meter over die van een andere boot ligt, dus zullen

wij als eersten morgen moeten vertrekken. Ik vertel het de bemanning van de buurboot en die snorkelt er naar toe en haalt de ankerlijn onder de mijne door. Geen druk meer op de ketel, tijd voor een siësta onder het onmisbare zonnedak. Aan het eind van de dag, als het wat koeler is, maken we een lange wandeling over een oud Romeins pad naar de ruïnes van de Romeins/Byzantijnse stad Lydea. Een wandeling omhoog door een dennen- en eikenbos. De eikenbomen hebben hulstachtige bladeren maar ook al eikels. Als in de *Odysee* van Homerus gesproken wordt over eikenbossen, waar het zo goed toeven is voor de varkens, gaat het over deze hulstachtige bomen.

Heerlijk, helder, water!

onder: Voor anker in een baai met oude ruïnes van een havenstadje

midden: Zwemmen tussen de ruïnes, alsof het de gewoonste zaak van de wereld is

De ruïnes zijn prachtig gelegen op een heuvelrug met uitzicht over een vallei met akkers, waar één boertje met zijn gezin een bestaan probeert te vinden.

Visboer en bakker langsij

De volgende dag op de motor naar de "ruïnebaai", slechts 5 zeemijl verderop. In deze baai liggen de ruïnes van een oud haventje half verzonken in het water en kan je in de ruïnes zwemmen. We laten het anker in 20 meter diep water vallen met de volle 90 meter ketting uitgevierd. We drijven weer tegen een gulet aan die gelijk een bootje op ons afstuurt om onze lijn aan land vast te maken. Altijd vriendelijk en behulpzaam. De ankerketting hangt met een bocht in het water en toch hebben we de lier nodig om het schip op zijn plaats te krijgen. Ongelooflijk wat een kracht het gewicht van de ketting uitoefent. We hebben dwarswind en toch liggen we als een huis, ondanks de slappe ketting. 's Middags kopen we van een langskomende visser een zeebaars van meer dan een kilo. Met olijfolie, kruiden en groenten in aluminiumfolie gaat die de oven in, heerlijk.

En de volgende dag komt de warme bakker langs in een speedbootje langs met vers brood

en cake. Na het ontbijt maak ik met Myrte een mooie, lange wandeling over de heuvels, door een dennenbos en langs ravijnen. We hopen dat het ezelpaadje rond loopt, maar als we ons afvragen of we niet dezelfde weg terug moeten, horen we vóór ons stemmen. Een vrouw met achter zich een ezel met een meisje er bovenop en daarachter een man die een beetje Engels blijkt te spreken. Hij is de boer uit de vallei bij Lydea waar we eergisteren op uitkeken. Het pad loopt daar naar toe, dus hoog tijd om rechts omkeert te maken en dezelfde weg terug te lopen. We zwemmen en halen daarna het anker op. Bijna 30 minuten duurt de klus om de 90 meter ankerketting binnen te krijgen. Als we het zeil nog in de baai hijsen, krijgen we applaus. Overal waar we komen trekt het schip veel bekijks en complimenten. Met een vaartje variërend van 3 tot 6 knopen zeilen we naar Fethiye, waar we net buiten de jachthaven voor anker gaan. Het water nodigt niet uit tot zwemmen, het is gifgroen van de algen en er drijft vuil en olie uit de jachthaven voorbij. Jammer, maar helaas.

Spookstad

De volgende dag is Jef jarig, wat we 's avonds met een etentje willen vieren. Maar eerst

ZEEGAANDE LEMSTERAAK

De *Alcedo* is een grote Lemsteraak uit 1927, die in 1996 in zeer slechte toestand werd aangekocht. Na een ingrijpende restauratie die maar liefst 12 jaar duurde (SdZ 2011, 9 en 10 en 2012.1), werden afgelopen jaren reizen gemaakt naar onder meer de Scilly eilanden, Noorwegen, Griekenland en Turkije. Na het verslag van de reis van IJmuiden naar Griekenland via het Canal du Midi (SdZ 2 t/m 5.2012) en de wederwaardigheden in Griekenland (SdZ 6 t/m 9.2013) wordt nu verslag gedaan van de tocht langs de zuidwestkust van Turkije. Overigens wil schipper Fred Koch zijn *Alcedo* nu te koop aanbieden aan andere wereldreizigers.

bezoeken we Kayaköy. Dit Griekse dorp werd in 1923 verlaten (zie kader) en is sindsdien volledig in verval geraakt. We huren voor die dag een auto. Je krijgt hem met een lege tank en mag hem met een lege tank terugbrengen. Dat planden we niet goed, want we brachten hem halfvol terug. Kayaköy was ooit een welvarende plaats met twee grote kerken en 2600 inwoners aan de rand van een vruchtbare groene vallei. We wandelen door steegjes en

klauteren op ruïnes. Het is zeer boeiend, zeker als je de geschiedenis in ogenschouw neemt; in 1923, toen de gedwongen volksverhuizing plaatsvond van 1,5 miljoen Turkse Grieken (Grieks-orthodoxen) van Turkije naar Griekenland en Griekse Turken (moslims) van Griekenland naar Turkije, werd het dorp van de ene op de andere dag verlaten. Deze dramatische gebeurtenis is prachtig beschreven in het boek *Vogels zonder Vleugels* van Louis de Bernières, ook de schrijver van *Kapitein Corelli's Mandoline* dat zich afspeelt op een Grieks eiland tegen de achtergrond van de Tweede Wereldoorlog.

Na afloop van de wandeling door de spookstad nestelen we ons op een platform met kussens bij een oud vrouwtje dat pannenkoeken verkoopt. We kunnen kiezen tussen pannenkoeken met spinazie of met kaas of met beide. Terwijl wij verkoeling zoeken met een drankje, geholpen door de bekleding van de fel rode kussens waarop wintersportende pinguïns staan afgebeeld, stookt de vrouw het houtvuur nog eens op en rolt het pannenkoekendeeg flinterdun.

Aldus verfrist gaan we op weg naar Xanthos, een grote archeologische opgraving uit de Lycische en Romeinse tijd. Jef met zijn

boven: Overzichtskaart van de tocht die de *Alcedo* maakte langs de Turkse zuidwestkust

onder: Pannenkoeken eten na een bezoek aan de spookstad Kayaköy

boven: De verdiepte arena van Xanthos
 onder: Helaas maar weinig wind

geschiedkundige achtergrond geniet met volle teugen. Hij gebruikt zijn fantasie om alles tot leven te brengen. Het amfiteater dat in de Lycische tijd gebruikt werd voor muziek en voordrachten, werd door de Romeinen omgebouwd voor gevechten met wilde dieren en gladiatoren. Dat zegt misschien wat over het verschil in cultuur. Vaak kom je bij deze oudheidkundige opgravingen de vermelding tegen dat de belangrijkste vondsten zich in Londen, Parijs of Berlijn bevinden. Tijdens oorlogen stuurden deze landen speciale legereenheden mee die als taak hadden zoveel mogelijk waardevolle zaken naar het 'thuisland' te verschepen.

Zoveel mogelijk zeilen

De volgende dag vluchten we weg uit de smerige baai nadat we eerst inkopen hebben gedaan, monolithische rotsgraven hebben bezocht en rondgezworven hebben op de wekelijkse bazaar. We zijn blij weer van het schip in helder water te kunnen springen. Zeker als het zo bloedheet is als de laatste dagen, zelfs buiten in de open lucht slapen brengt nauwelijks verkoeling. We hebben nog vier dagen te gaan en Myrte wil nog zoveel mogelijk zeilen voordat zij en Jef vanuit Göçek vertrekken, dat hier slechts 12 zeemijl vandaan ligt. Maar de verwachting voor de komende dagen is: weinig wind, en als we verder zuidwaarts willen ook nog tegen de wind in. Het verste reisdoel dat we ons stellen is uiteindelijk de baai van Karacaören, slechts 10 zeemijl naar het zuiden. Na een lange slag zijn we aan de andere kant van de Fethiye baai als de wind helemaal wegvalt. Na een uur drijvend op wind gewacht te hebben, besluiten we een baai op te zoeken, waar we ons anker laten vallen. Myrte raakt een beetje gefrustreerd dat er zo weinig gezeild wordt; maar ja, voor zeilen heb je wind nodig. De volgende dag lukt het toch nog om half zeilend, half motorend naar de Karacaören baai te varen. De Karacaören baai is prachtig, maar ligt vol met meerboeien van een restaurant. In principe gebruik ik die niet, want ik wil me niet verplicht voelen in dat restaurant te gaan eten. Ik vaar dus langs de boeien en denk achterin

de baai een plek te zien waar ik kan ankeren. Net als we het anker willen laten vallen, komt er iemand met een bootje van het restaurant langs om ons te vertellen dat het verboden is in de baai te ankeren. Ik word een beetje nijdig en zeg dat ik dat dan wel eens wil zien en dat hij de havenpolitie er maar bij moet halen. Om een lang verhaal kort te maken; we meren met zijn hulp af aan twee meerboeien en brengen een lijn uit naar de wal.

Myrte en Jef krijgen maar niet genoeg van de ruïnes en willen met de bijboot naar een eilandje dat een eindje verderop in zee ligt. Buitenboordmotor erop, maar die wil niet starten. Bougie eruit en jawel, verzopen. Even laten drogen en dan loopt hij; maar veel vertrouwen heb ik er niet in en roeiend terug zal een heel eind voor ze zijn. Maar ik vergeet de marifoon mee te geven. En jawel, daar zie ik ze al terugkomen als een klein roeiend stipje tegen de wind in worstelend. Bij de eerste poging is het aantrekkoord gebroken. Een ijsverkoper in een speedbootje vraag ik of hij ze wil ophalen, waarna we natuurlijk heerlijk ijs hebben gegeten. Na een verfrissende duik in het water op de sloopshoorn geblazen waarop een bootje van het restaurant ons komt ophalen voor het diner.

Göçek

Deze laatste dag hoop ik voor Myrte en Jef dat er echt gezeild kan worden. Helaas slechts voor een uur, waarna we motorend

de gemeentehaven van Göçek bereiken, waar we keurig met de kont aan de kade aanleggen. Myrte en Jef gaan aan wal om te kijken hoe ze de volgende dag het vliegveld kunnen bereiken. Van een Nederlander die ook aan de kade ligt, krijg ik het adres van een zekere Riza die de hydrofoortank wel zou kunnen lassen. Binnen een uur is hij er en hij maakt een betrouwbare indruk; hij heeft bij Huisman in Vollenhove stage gelopen. Hij laat zijn mensen de rvs-tank lassen, koopt een nieuw mem-

braam voor de hydrofoortank en repareert de buitenboordmotor (gebroken schroefje in de carburateur). En dat voor 120 euro, heel schappelijk dus. Mensen in het bedrijfsleven spreken vaak redelijk Engels, daarentegen is het verbazend hoe weinig Engels de overheidsambtenaren beheersen die zich met het toerisme bezighouden, zoals havenmeesters en het personeel van de toeristeninfo die geen woord Engels verstaan, laat staan spreken. De volgende dag heb ik Myrte en Jef naar de

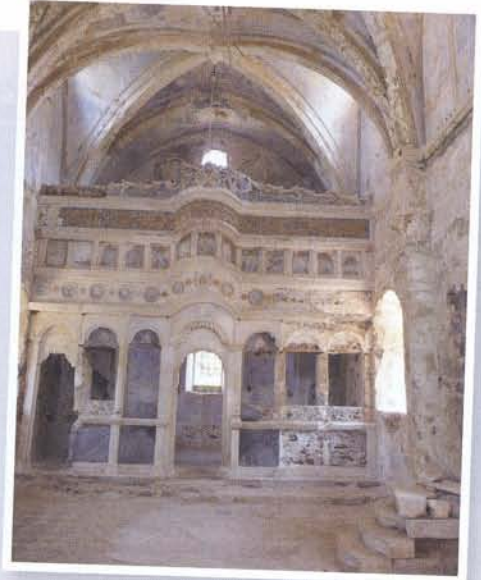
taxi gebracht. Ondanks het gebrek aan wind was het toch een boeiende en spannende vakantie. Er resten me nu nog twee dagen om het schip op orde te brengen en enige reparaties te laten verrichten voordat scheepsmaat Wiebrig op 16 augustus aankomt om me te helpen het schip weer richting Griekenland te zeilen. ✍

Met dank aan Jan Ufkes voor de tekstredactie en het maken van de routekaart

GRIEKENLAND - TURKIJE, EEN MOEIZAME RELATIE

De relatie Griekenland - Turkije is van oudsher net zo grillig als de grenslijn tussen beide landen. Eilanden als Sými en Kós zijn zo omringd door Turkije dat ze op Turks grondgebied lijken te liggen. In tegenstelling tot Griekenland, in de oudheid de bakermat van de democratie, is Turkije een relatief jonge staat. Het ontstond uit de resten van het Ottomaanse Rijk. In de 16de en 17de eeuw was dit rijk één van de machtigste staten ter wereld en Griekenland maakte er onderdeel van uit. Hoewel een moslimstaat, was het multicultureel en was er volledige vrijheid van godsdienst. Grote aantallen Joden en Grieks-orthodoxen vestigden zich er in die bloeitijd en leefden harmonieus samen met de moslimbevolking. In de 19de eeuw raakte het Ottomaanse Rijk in verval en voerden Europese landen als Engeland, Frankrijk, Duitsland en Rusland oorlogen om hun invloed over delen van het in verval zijnde Ottomaanse Rijk uit te breiden. Dankzij de steun van deze grootmachten wist Griekenland zijn onafhankelijkheid van het Ottomaanse rijk te verwerven in 1832. In die tijd begon er ook wrijving te ontstaan tussen de moslims en de Grieks-orthodoxen in wat tegenwoordig Turkije is, omdat de "Grieken" door hun betere onderwijssysteem steeds meer controle kregen over de economie en dus welvarender werden. De Eerste Wereldoorlog betekende het einde van het Ottomaanse Rijk. Zowel de Turken als de Grieken kozen de kant van de Duitsers. Na een bombardement van de geallieerden op Athene rukten Franse troepen Athene binnen waarop de Griekse koning het land verliet en de nieuwe Griekse regering in 1917 de Duitsers de oorlog verklaarde. Als beloning voor deze "heldhaftige" daad kreeg Griekenland na deze oorlog delen van Bulgarije en Turkije toegewezen. Het Ottomaanse Rijk stelde niet veel meer voor en werd door de geallieerden verdeeld tussen Armenië, Frankrijk, Griekenland, Engeland en Italië (Vrede van

Sèvres, 1920). Slechts een stuk rond Ankara, waar niemand in geïnteresseerd was, bleef over voor het restant van het Ottomaanse Rijk. Aangemoedigd door de Engelsen vielen in 1921 de Grieken bij Izmir Turkije aan, het begin van een extreem wrede Grieks-Turkse oorlog, die in 1922 resulteerde in een verpletterende nederlaag van de Grieken. In 1923 vonden de vredesonderhandelingen van Lausanne plaats waar de nieuwe president Atatürk al zijn diplomatieke gaven moest inzetten om de grenzen van het huidige Turkije door de geallieerden (Griekenland had niets meer in te brengen) geaccepteerd te krijgen. Als pragmaticus heeft hij afstand van gebieden gedaan, zoals Cyprus en eilanden vlak voor de west- en zuidwestkust van Turkije, vandaar die grillige grens. Wie meer wil lezen over het begin van het moderne Turkije; de boeiende biografie *Atatürk* van Andrew Mango is een aanrader. Het Verdrag van Lausanne (1923) had ook een gedwongen volksverhuizing tot gevolg, waarbij Grieken "terug" gingen naar Griekenland en Turken naar Turkije. In het boek *Vogels zonder Vleugels* van Louis de Bernières wordt dit drama

diepgaand en menselijk beschreven. Op onze reis kwamen wij in het verlaten en vervallen Griekse stadje Kayaköy terecht, waar we oog in oog stonden met de gevolgen van deze exodus.

boven: Een vervallen kerk in de verlaten spookstad Kayaköy

onder: Overzicht van het eens Griekse Kayaköy

